

Glazba i njezin utjecaj na djecu predškolske dobi

Ivandić, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:560329>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-17**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Ana Ivandić

GLAZBA I NJEZIN UTJECAJ NA DJECU PREDŠKOLSKE DOBI

Završni rad

Zagreb, srpanj, 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Ana Ivandić

GLAZBA I NJEZIN UTJECAJ NA DJECU PREDŠKOLSKE DOBI

Završni rad

Mentor rada:

Tomislav Vrandečić, viši predavač

Zagreb, srpanj, 2022.

SAŽETAK

Glazba je umjetnost tona koja nas okružuje još od najranijih dana. Sa njome se susrećemo gdje god krenemo. Čujemo je u dućanima, kafićima, igraonicama, raznim društvenim događajima, kada je netko oko nas sluša ili pušta ili kada ju sami slušamo ili proizvodimo. Od davnih dana poznat je bio utjecaj glazbe na pojedinca i društvo te se tako i koristila u razne svrhe. Osvješćivanjem utjecaja i sve većim upoznavanjem s dobrobitima glazbe ona se počinje svrhovitije koristiti u životu, počevši od predškolske dobi. Predškolsko dijete je jedinstveno i sposobno biće kojemu je potrebna podržavajuća i poticajna okolina kako bi se razvilo u sposobnu osobu, ostvarilo kao pojedinac i ispunilo sve svoje potencijale. U tom ostvarenju doprinosi i glazba. Glazba doprinosi razvoju motorike, utječe na kognitivni razvoj djeteta, pomaže u usvajanju govora, potpomaže u socijalnim interakcijama i doprinosi samom socio-emocionalnom razvoju, potiče djecu na igru uz razvoj mašte, razvija kreativnost i umjetničke sposobnosti poput likovne i glazbene. Uz pozitivne utjecaje i dobrobiti glazba može imati i negativni utjecaj na djecu ukoliko se koristi pretjerano i nepravilno. Glazbene dobrobiti u vrtiću ostvaruju se preko glazbenih aktivnosti. Putem glazbenih aktivnosti dijete se izgrađuje i ostvaruje, upoznaje se s glazbom i uči o njoj, razvija svoje glazbene vještine i sposobnosti. Bitno je da glazbene aktivnosti budu pomno i svrhovito izabrane, zanimljive i privlačne djeci. Tu je bitna uloga odgajatelja koji bi trebao biti motivator i poticatelj u dobro osmišljenim, primjerenim i pripremljenim aktivnostima te tako djeci omogućiti potpuni, bogati i korisni susret s glazbom. Profesionalna primjena glazbe u svrhu ublaživanja boli ili uklanjanja negativnih emocija poznata je danas pod nazivom muzikoterapija koja je, ukoliko prilagođena, primjenjiva i kod djece.

Ključne riječi: glazba, utjecaj glazbe, predškolsko dijete, glazbene aktivnosti, odgojitelj

SUMMARY

Music is the art of tone that has surrounded us since the earliest days. We meet her wherever we go. We hear it in shops, cafes, playrooms, various social events, when someone around us listens or plays it, or when we listen to it or produce it ourselves. From ancient times, the influence of music on the individual and society has been known and has been used for various purposes. With the awareness of the influence and the growing acquaintance with the benefits of music, it begins to be used more purposefully in life, starting from preschool age. A preschool child is a unique and capable being who needs a supportive and stimulating environment to develop into a capable person, realize as an individual, and fulfill all of their potential. Music also contributes to that. Music contributes to the development of motor skills, affects the child's cognitive development, helps in speech acquisition, supports social interactions and contributes to socio-emotional development, encourages children to play with the development of imagination, develops creativity and artistic abilities such as art and music. In addition to the positive effects and benefits, music can also have a negative effect on children if used excessively and improperly. Musical benefits in kindergarten are realized through musical activities. Through musical activities, the child is built and realized, gets acquainted with music and learns about it, develops his musical skills and abilities. It is important that musical activities are carefully and purposefully chosen, interesting and attractive to children. There is an important role of the educator who should be a motivator and encourager in well-designed, appropriate and prepared activities and thus enable children a complete, rich and useful encounter with music. Professional application of music for the purpose of relieving pain or removing negative emotions is known today as music therapy, which, if adapted, is also applicable to children.

Key words: music, influence of music, preschool child, musical activities, preschool educator

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. DIJETE PREDŠKOLSKE DOBI.....	2
3. GLAZBA.....	3
4. UTJECAJ GLAZBE.....	5
4.1. <i>Utjecaj glazbe na razvoj motorike</i>	8
4.2. <i>Utjecaj glazbe na kognitivni razvoj</i>	8
4.3. <i>Utjecaj glazbe na razvoj govora</i>	10
4.4. <i>Utjecaj glazbe na socio-emocionalni razvoj</i>	10
4.5. <i>Utjecaj glazbe na razvoj likovnih sposobnosti</i>	11
4.6. <i>Utjecaj glazbe na razvoj glazbenih sposobnosti</i>	12
4.7. <i>Negativni utjecaj</i>	12
5. PRIMJENA GLAZBE U VRTIĆU (GLAZBENE AKTIVNOSTI).....	13
5.1. <i>Igre s pjevanjem</i>	14
5.2. <i>Obrada pjesme</i>	15
5.3. <i>Obrada brojalice</i>	16
5.4. <i>Aktivno slušanje glazbe</i>	17
5.5. <i>Poticanje dječjeg stvaralaštva</i>	18
5.4. <i>Sviranje</i>	19
6. ULOGA ODGAJATELJA.....	20
7. MUZIKOTERAPIJA.....	22
8. ZAKLJUČAK.....	24
LITERATURA.....	25
IZJAVA O IZVORNOSTI ZAVRŠNOG RADA.....	27

1. UVOD

„Ako djeca od dana rođenja čuju finu glazbu i nauče je svirati, razvijaju osjetljivost, disciplinu i izdržljivost. Dobiju lijepo srce.” ~ Shinichi Suzuki

Glazba je umjetnost tona. Zvuk organiziran u prostoru i vremenu u kojem se i sami nalazimo te smo njome neprestano okruženi. Otkad postoji čovjeka, postoji i glazbe.

U ovom radu, kroz osam poglavlja, progovara se o razvoju i važnosti glazbe, o njezinom utjecaju na čovjeka od samog rođenja, a cilj mu je osvijestiti uloga i važnost glazbe u djetetovom životu te važnost provođenja glazbenih aktivnosti i okruživanja djece kvalitetnom glazbom.

S razvojem ljudi razvijala se i glazba te proširivala i mijenjala u skladu sa društvenim, materijalnim i civilizacijskim okruženjem. Još od primitivnih naroda glazba je imala veliko značenje u životima i svakodnevnim aktivnostima. Čestim korištenjem i sve većim razumijevanjem glazbe kroz godine prepoznale su se i njene mnoge dobrobiti i utjecaj na čovjeka te se glazba, uz prijašnje načine korištenja, počela, u tom smislu, svrhovitije koristiti.

Glazba prožima sve aspekte čovjekova života počevši od najranije dobi. Vodi čovjeka u svijet emocija i izaziva posebne doživljaje. „Glazba na zagonetan način seže u dubine našeg mozga i tijela te potiče izražavanje mnogih nesvjesnih sustava“ (Breitenfeld, Majsec Vrbanić, 2011. 170).

Dijete predškolske dobi, koje se neprestano razvija i uči, potrebno je poticati na daljnji kognitivni, motorički, socio-emocionalni razvoj i drugi. Glazba uvelike utječe na djecu i pomaže im u cjelokupnom razvoju. Djeca nisu svjesna svih dobrobiti koje dobivaju putem glazbe koja ih potiče na pokret, ples, pjevanje, promišljanje, kreativnost, druženje i radost. Zato je potrebna poticajna okolina i odgovorni odrasli koji trebaju biti posrednici djece i glazbe.

Kako bi roditelj, odgajatelj ili druga odrasla osoba mogla dijete upoznati s glazbom i prenijeti mu ljubav i zainteresiranost prema glazbi, moraju sami osvijestiti važnost i utjecaj iste. Kod odgajatelja koji provode aktivnosti važno je da uvijek znaju ponuditi neke nove sadržaje koji će zainteresirati djecu i ne se bojati provoditi glazbene aktivnosti zbog nesigurnosti u vlastite glazbene sposobnosti već spremno raditi i na svom razvoju kako i na dječjem.

Razna istraživanja dokazuju pozitivan učinak glazbe još i prije rođenja. Glazba može progovoriti kada riječi više ne mogu. Zbog dokazanih dobrobiti razvila se i profesionalna,

medicinska uporaba glazbe u svrhu liječenja težih bolesti i pomaganju kod djece sa poteškoćama o čemu će biti riječi u zadnjem poglavlju.

Razlog odabira ove teme bio je ukazati na doprinos i važnost glazbe za cjeloviti razvoj djeteta, na razne mogućnosti provođenja glazbenih aktivnosti i okruživanja djeteta kvalitetnom glazbom u svakodnevnom životu kako bi se iskoristile sve njezine dobrobiti u svrhu razvoja djeteta.

2. DIJETE PREDŠKOLSKE DOBI

Svako dijete je jedinstveno i drugačije od ostalih. Drugačije se razvija, ima drugačije vještine, interese i sposobnosti. Ono je znatiželjno biće koje uči kroz svoje vlastito iskustvo. Sa mnogo iskustava, osjećaja i ideja dijete pronalazi nove interese koje želi istražiti. Po svojoj prirodi dijete je aktivno, radoznalo i kreativno biće (Habuš Rončević, 2014.).

Dijete je znatiželjno, kompetentno i kreativno biće koje se izražava na različite načine i ima urođenu želju za istraživanjem i učenjem te ga ne treba ograničavati već mu pružiti što više poticaja i situacija u kojima ono može opipavati, mijenjati i nadograđivati svoja mišljenja koja će mu pomoći u donošenju raznih odluka u životu i da se oblikuje u sposobnu osobu. Dijete je cjelovito biće koje ima svoje mišljenje, potrebe i prava koje treba saslušati, poštivati i uvažavati. Ono je aktivni član društva u kojem se nalazi, stvaratelj znanja, istraživač i socijalni subjekt sa mnogim raznim potencijalima koje je potrebno prepoznavati i razvijati.

Djetinjstvo je razdoblje brzog i složenog razvoja. Utjecaji iz ranijeg djetinjstva utječu na kasniji razvoj (Starc i sur., 2004.). Kao najosjetljivije razdoblje, puno promjena, djetinjstvo pred predškolsko dijete postavlja razne izazove odrastanja. Ovo razdoblje izazovno je i za roditelje i odgajatelje koji moraju dijete podupirati na tom putu i pomoći mu da se ostvari i izraste u zdravu, sigurnu, sretnu i emotivno stabilnu osobu spremnu na izazove koji ga u životu očekuju (Jurčević-Lozančić, 2005.).

Djetinjstvo se može podijeliti na rano djetinjstvo, predškolsku i školsku dob. Rano djetinjstvo obuhvaća period od prve do treće godine djetetovog života, a predškolska dob od treće do šeste ili sedme godine ovisno kada će dijete krenuti u školu. Polaskom u školu započinje period srednjeg djetinjstva koje traje do devete godine života, zatim kasno djetinjstvo do dvanaeste godine života ili, kako neki smatraju, do kraja glavnog perioda puberteta to jest do šesnaeste ili osamnaeste godine.

Prema Jurčević-Lozančić (2005.) jedna od najtežih zadaća je odgajanje djeteta i pomaganja mu u procesu njegova razvoja dok izrasta. Kako bi se dijete pravilno razvijalo važan je ponajprije, utjecaj obitelji, a zatim i šireg okruženja, zajednica i ustanova, u kojima dijete boravi i provodi svoje vrijeme djetinjstva. S obzirom da je uloga roditelja u odgoju primarna, vrtičko okruženje i okruženje ustanova trebalo bi oblikovati uvažavajuće specifične razvojne potrebe djeteta i obitelji (Jurčević-Lozančić, 2005.).

Mnogobrojni utjecaji, okolinski ili unutarnji, mogu utjecati na predškolsko dijete pozitivno ili negativno stoga je razumljiva povećana skrb društva za djecu u toj dobi. Razvoj djeteta složen je i kompleksan proces koji, uz nasljeđe i okolinu, ovisi i o samoaktivnosti djeteta. Samim razvojem djeteta rastu i mogućnosti djeteta, a repertoar ponašanja postaje složeniji.

Predškolsko razdoblje djeteta vezano je uz primarno obiteljsko i vrtičko okruženje. Suvremeni pristup djeci u vrtićima zahtjeva odgojnu praksu koja je primjerena djetetu, kontinuirano učenje i traženje, odabiru cjelovitih znanja o razvoju, osobinama i odgoju djeteta te primjeni odgojnih utjecaja. Odgajatelj treba donositi pravilne pedagoške odluke u korist djeteta i njegovog cjelokupnog razvoja prepoznavajući djetetovu individualnost i uvažavajući njegove razvojne mogućnosti i specifičnosti (Jurčević-Lozančić, 2005.)

U odgojno obrazovno procesu važna je usmjerenost prema djetetu, ljubav prema njemu, osjećaj odgovornosti i optimističan pogled na dijete u odnosu na okruženje i na njega samoga.

3.GLAZBA

„Glazba nadahnjuje cijeli svijet, opskrbljuje dušu krilima, potiče let mašte; glazba daje život i zabavu svemu što postoji...Može se nazvati utjelovljenjem svega lijepog i svega što je uzvišeno.“ ~ Platon

Glazba je znanje i vještina, umjetnost vremenske organizacije zvuka; umjetnost kombiniranja zvukova prema pravilima i organiziranja njihovog trajanja s pomoću zvukovnih elemenata¹.

Glazba postoji, prema nekim stručnjacima, još prije poznavanja pisma i govora. Smatraju da je ona osnova ne samo onoga što nas čini ljudima već i onoga što nas čini živima (Jackson, 2009.).

¹ <https://www.enciklopedija.hr/glazba> (25.5.2022.)

Brojne su i različite definicije glazbe ovisno o potrebi isticanja njezinog društvenog značenja. Platon smatra kako je glazba važna za obrazovanje dok je Kleonik više govorio o osjećajnosti i unutarnjoj strukturi. Kroz renesansu pažnju su pridavali izražajnosti i muzikalnosti, a danas, uz sveprisutnost glazbe, ona se može definirati i sagledati sa raznih društvenih aspekata, proučavati se znanstveno, proučavati se njezin utjecaj i promjene kroz povijest, razvoj glazbenog pisma i teorije te razvoj stilova i pristupa glazbi.

Glazbena se umjetnost, još od antičkog doba pa do danas, na različite načine znanstveno obrađuje i klasificira prema podrijetlu i namijeni, sadržaju i formatu te izvodilačkom sastavu. Neke od podjela su na praksu i teoriju (Aristoken), na jednoglasnu i višeglasnu glazbu (srednji vijek) te vokalna i instrumentalna glazba (barok). Prema izvodilačkom sastavu/izvođačima, može biti vokalna (namijenjena solistu ili zboru), instrumentalna (solist ili orkestar, komorni sastav) te vokalno-instrumentalna (pjevanje solista ili zbora uz pratnju instrumenata). Postoje još razne klasifikacije i podjele glazbe koje mogu uključivati : podjelu prema vrstama, prema svrsi, podjela na pučku i umjetničku glazbu.

Ono što glazbu razlikuje od ostalih umjetnosti, kao što je navedeno na početku, je to što se odvija u vremenu, za razliku od ostalih, prostornih umjetnosti. Uz to što se razlikuje od umjetnosti koje su vezane uz prostor, kao što su slikarstvo, kiparstvo i arhitektura, ona se razlikuje i od drugih umjetnosti vezanih uz prostor, kao što je književnost, time što joj je za njeno „oživljavanje“ potreban posrednik. Skladateljevo djelo oživi tek kada jedan glazbenik ili skupina oblikuju note u tonove i melodije.

Kroz povijesni razvoj glazbe lako se uočava i prati njezin društveni značaj. Glazba i njezini elementi promatrani su tijekom povijesti kao sredstva iscjeljenja duha i tijela (Crnković i sur. 2020). Glazba je oduvijek pratila ljude u njihovom radu, obredima, svečanostima, zabavama, te mnogim ostalim životnim događajima. Danas glazbu čujemo u skoro svakom trenutku. Čujemo je u trgovinama, u kafićima i restoranima, na raznim proslavama i svečanostima, na pogrebima i oproštajima, svirajući je sami, pjevajući ili slušajući vlastitu glazbu na mobilnom uređaju ili drugom audio prijemniku.

Gospodnetić (2015.) navodi primjere raznih istraživanja u kojima se opisuje kako je glazba svrhovito korištena da bi djelovala na ljude. Od puštanja prvi puta glazbe u autobusima pa sve do smišljenog i prikrivenog korištenja glazbe kako bi se ljudima neprimjetno manipuliralo. Glazba mijenja našu percepciju prostora i vremena. Polagana glazba obuhvaća

više praznog prostora te može pomoći u vremenskoj stisci, ublažiti osjećaj ogorčenosti ili sputanosti. Glazba nas može ubrzati ili usporiti pa nam se čini da vrijeme brže ili sporije prolazi.

Drugačiji ljudi drugačije reaguju na glazbu. Dokazano je da glazba može djelovati na čovjeka pozitivno i negativno. Kako na čovjeka tako i na dijete jer nam glazba progovara već u prvim danima života i postaje izvor naših radosnih osjećaja (Marić, Goran, 2013).

Važno je pažljivo odabrati glazbu koje će dijete slušati jer pravilno odabrana glazba u djetetu potiče želju i potrebu za dodatnim slušanjem i bavljenjem glazbom te pridonosi stvaranju pozitivne i ugodne atmosfere.

„Već sa šest mjeseci djeca su, pri mojim ispitivanjima, s nedvoumnim zanimanjem reagirala na kvalitete određenih zvučnosti. Zanimljivo je pri tome da će se njihovo zanimanje za iste takve zvučnosti pojavljivati u toku cijeloga njihova razvoja do omladinske dobi, a kasnije i u odraslih.“ (Supek, R. 1987. 169)

4. UTJECAJ GLAZBE

„Glazba nastaje iz čuvstva i poput kozmičkog oceana zapljuskuje valovima obale naših osjetila, naplavljuje, odnosi i ponovno vraća nova čuvstva, možda one iste radosne začudnosti koje su iznjedrile i oblikovale misli jednog Aristotela, Blocha, Beethovena, ali i prve misli malog djeteta koje je, potaknuto glazbom, počelo upoznavati svoju najbližu okolinu“ (Majsec Vrbanić, 2008. 7).

Glazba djeluje izravno na čovjeka jer je apstraktna. Ona zaobilazi svijest i uobičajeni način doživljavanja svijeta i djeluje snažno. Prenosi se odvojeno od bilo kakvih posrednika koji mogu biti pregrada između čovjekove duše i sadržaja s kojim se susreće u umjetničkom djelu. Glazba kod osobe izaziva višestruke reakcije; psihološke reakcije, reakcije pokreta, emocionalne, osjećajne, biheviorističke, kognitivne reakcije i druge. Glazba je vrlo moćan medij i ima snažan utjecaj i na razini više ljudi ili društvene skupine s obzirom da omogućava komunikaciju za koju nisu potrebne riječi. Obuhvaća značenja i smislove koje skupina dijeli i potiče razvoj i dobrobit kako pojedinca tako i cijele skupine, kulturnih i nacionalnih cjelina (HDSZAMP, 2003.).

Glazba nas može dirnuti do suza, dovesti nas do stanja uzvišenosti, ona može dignuti na noge, pokrenuti masu i baciti je u trans. Glazba može djecu oraspoložiti, razveseliti, razgaliti, ushititi, a i umiriti ih i unijeti spokoj u njihove osjećaje. (Horvat Vukelja, 2020.). Glazba je vrlo važna za razvoj svakog djeteta. Uz to što im je zabavna, glazba djetetu pomaže u učenju već od

prvog dana života te razvija osjetila. Glazba može pomoći u uspostavljanju ravnoteže lijeve i desne polutke mozga. Taj međuodnos smatra se temeljem kreativnosti.

Već od najranije dobi djeca pokazuju zanimanje za glazbu. Prva glazbena reakcija odnosila se na ton, to jest glazbu s instrumentalnom pratnjom. Bavljenje glazbom jača djetetovu mentalnu sposobnost. Uz glazbu dijete se otvara drugim umjetnostima; prema književnosti, plesu, dramskoj, filmskoj i likovnoj umjetnosti, a svijet doživljava cjelovito. Bavljenje glazbom odmalena jača djetetovu kreativnost i pogoduje bogaćenju njegove stvaralačke mašte. (Horvat Vukelja, 2020) Poznata je Einsteinova izreka „Mašta je važnija od znanja“.

Razvijanjem glazbenih sposobnosti razvijaju se mnoge ostale sposobnosti od kojih će dijete imati velike koristi i u djetinjstvu i kasnije kroz život. Uz pomoć glazbe razvijaju se sluh, vid, verbalno izražavanje, poboljšava se sposobnost čitanja, olakšava se učenje stranih jezika, razvija se matematička i kreativna sposobnost te socijalna prilagodljivost. Glazba omogućava međusobnu društvenost i suradnju, lakše izražavanje osjećaja što dovodi do „osjećajnog otvaranja djeteta“ (Majsec Vrbanić, 2008.).

Sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima u grupi dijete lakše pronalazi svoje mjesto, jačaju mu se osjećaji sigurnosti i samopouzdanja te gubi osjećaj izdvojenosti i odbačenosti; postaje aktivni sudionik. Zbog složenosti glazbenih iskustava, u kojima se uključuju slušna, vidna, osjećajna refleksna i spoznajna komponenta, kod primanja glazbenih poticaja aktiviraju se obje moždane polutke (Majsec Vrbanić, 2008.).

Glazbene aktivnosti pomažu fokusirati pažnju, razvijaju koncentraciju i pamćenje. Sviranje instrumenta pomaže u razvoju fine motorike i koordinaciji pokreta, jača volju i samodisciplinu, upornost i predanost. Diamond i Hopson (2006.) navode istraživanje provedeno u jednom vrtiću 1994. godine u kojem je dio djece pohađao glazbeni program, a dio nije. Uočljive su bile razlike kod dvije grupe. Raspon pažnje, verbalne vještine, društvene vještine i sposobnosti zapamćivanja bile su veće kod djece koja su pohađala glazbeni program.

Pomoću glazbenog odgoja razvijaju se i glazbene sposobnosti poput shvaćanja tonaliteta, shvaćanja i pamćenja melodije, raspoznavanje intervala, percepcije i osjetljivosti za ritam, općenitog razvijanja sluha i prepoznavanja estetskog značenja i vrijednosti glazbe. Uz angažiranost samog djeteta i nasljedna obilježja, poticajna okolina važan je faktor u razvijanju glazbenih sposobnosti.

Pjevanjem i slušanjem pjevanja smanjuje se psihička napetost koja može uzrokovati brzopletost ili mucanje kod predškolske djece, a provođenjem istog postiže se ljepota govora, govornog i glazbenog izričaja. Razvojem osjećaja za melodiju obogaćuje se intonacija u govoru što usklađuje ritam i intonaciju i omogućuje razumljivost poruke (Šmit, 2001.). Sviranjem pred drugima djeca se suočavaju i uče se nositi sa tremom. Izvođenjem pred drugima stječe se samopouzdanje i sigurnost, upoznaje se osjećaj zadovoljstva i pozitivne afirmacije (Horvat Vukelja, 2020.). Horvat Vukelja (2020.) također navodi i socijalne učinke i dobrobiti koje djeca dobivaju bavljenjem glazbom, a to su da djeca koja su izložena glazbenom obrazovanju jačaju svoje komunikacijske sposobnosti, a zajedničkim muziciranjem sa ostalima razvijaju sposobnost prilagođavanja i uklapanja u grupu. Uz bavljenje glazbom djeca postupno stječu naviku emocionalnog rasterećenja i opuštanja dok sviraju, slušaju, pjevaju ili muziciraju na razne načine.

Postoje razna istraživanja u kojima se dokazuje pozitivni i negativni učinak glazbe na dijete. Bitno je naglasiti da ne postoji točni određeni način kojim se može predvidjeti utjecaj određene glazbe na pojedinca s obzirom da naša prethodna iskustva sa glazbom utječu na naše svjesne i osjećajne reakcije. Ta iskustva određena su našom kulturom i okolinom, društvenom skupinom, glazbenim obrazovanjem i našim godinama. (Horvat Vukelja 2020.).

Gospodnetić (2015.) navodi razna istraživanja koja zaključuju kako učenje sviranja glazbenog instrumenta u ranim godinama može imati pozitivne rezultate u drugim kognitivnim područjima, kako ples ima i pojačava sam iscjeljujući učinak glazbe, kako glazba uvelike može doprinijeti razvoju zajedništva u grupi i drugo. Mnogi psiholozi dokazali su da djeca koja se u predškolskoj dobi bave glazbom i povezanim aktivnostima uspješnije i brže savladavaju probleme u igrama, pokazuju bolje rezultate u testovima empatije, imaju povećanu svjesnost o drugima, bolje socijalne vještine, veće samopouzdanje u nastupu pred drugima te olakšani grupni rad i učenje kako se izražavati (Nikolić, 2018)

. Također, kako je već spomenuto, glazba pomaže u ostvarivanju socijalnih kontakata, posebice sramežljivijoj i povučenoj djeci, koja se pomoću glazbe mogu izraziti na drugačije načine te tako postupno ulaziti u interakcije i iznosi svoja mišljenja te razvijati samopouzdanje.

Djetetu glazba uvelike pomaže u mnogim aspektima života. Ranim poticanjem glazbom i ostalim glazbenim elementima omogućujemo predškolskoj djeci da stvore obrasce za doživljavanje. Slušajući, pjevajući i svirajući glazbu na raznim glazbalima dijete uključuje

skoro sva svoja osjetila čime obogaćuje svoj emocionalni doživljaj i kognitivne sposobnosti (Majsec Vrbanić, 2008.). Uz sve navedeno važno je naglasiti kako će dijete, uz pomoć glazbe, početi oblikovati svoje mišljenje, graditi vlastite moralne i estetske kriterije tako stječući, od najranije dobi, interes za promišljanje o sadržajima koji mu se nude (Horvat Vukelja, 2020.).

4.1. Utjecaj glazbe na razvoj motorike

Prirodna reakcija na glazbu je pokret. To se može vidjeti kod djece još od njihove najranije dobi. Već od četvrtog mjeseca djeca na glazbu reagiraju raznim pokretima, gibanjima, ljuljanjima, cupkanjem, udaranjem nogama, skakutanjem,... Spontano će se početi kretati i plesati i povezivati melodiju i riječi pjesme sa pokretima tijela. Motoričke sposobnosti važne su za dijete stoga ih je potrebno razvijati još od najranije dobi.

Pokretne igre dio su glazbenog odgoja u vrtićima. U jaslucama djecu se upoznaje sa malešnicama, igrama prstima, igrama u kojima je potrebno pljeskati dlanom o dlan ili od noge, raznim igrama koje sadrže čučanje, skakanje, hodanje, trčanje,... Motoričke vještine se uspješno razvijaju uz glazbu. Spontano pokretanje i plesanje uz glazbu pomažu razvoj koordinacije i poboljšavaju njegovo snalaženje u prostoru.

U muzičkim igrama karakter pokreta, brzina i preciznost određeni su glazbom. Dječji pokreti podređeni su i usklađeni prema glazbi. „Muzika utječe na to da inhibiraju neke pogrešne impulse i kreću se točno onako kako to muzika dopušta“ (Manasteriotti, 1977. 20.). U igrama se pojavljuju i kompleksnije uvjetovane reakcije kojima se djeca uče; istovremeno dobro i brzo reagiranje na glazbu i na pokrete prijatelja kako bi se svi mogli kretati u prostoru i provesti igru.

Pjevanjem i izgovaranjem pjesama razvija se glasovni aparat (Marić, Goran 2013.). Korištenjem raznih instrumenata, počevši od jednostavnijih udaraljki pa do jednostavnijih instrumenata, povećava se i razvija vještina fine motorike i poboljšavaju se psihomotorne vještine (Nikolić, 2018.).

4.2. Utjecaj glazbe na kognitivni razvoj

Mozak svake osobe razvija se na jedinstven način. Razni glazbeni poticaji koji su potrebni za stimulaciju i razvoj mozga ne djeluju jednako na svakoga. Promjene koje će se dogoditi ovise o trajanju i količini vremena učenja. Kvaliteta i kvantiteta glazbenih poticaja neophodni za razvoj te razdoblje u razvoju koje bi bilo najpogodnije za iste još nije poznato.

Provedena su mnoga istraživanja o utjecajima glazbe na mozak i kognitivni razvoj. Pokazala su razlike u utjecaju glazbe kada se pasivno sluša i kada se aktivno sudjeluje u slušanju i ostalim aktivnostima. Također, da će glazbeno obrazovanje imati najveći utjecaj na djecu ako su takvom obrazovanju i interakcijama izloženi u ranijoj dobi. Djeca koja su se počela baviti glazbom prije pete godine imala su boljitak u procesu razvoja specijalnih ili prostornih sposobnosti (Nikolić, 2018.).

Učenje i bavljenje glazbom uključuje usmjerenu pozornost, čitanje nota i teksta, pamćenje dužih cjelina i ovladavanjem emocijama. Ovakva kombinacija pozitivno utječe na kognitivni razvoj, pogotovo u mlađoj dobi jer je tada mozak najosjetljiviji na utjecaj okoline (Schellenberg, 2004.). Glazbeno obrazovanje i aktivnosti utječu na rast broja sinapsi i aktiviranje više regija u mozgu, a takva simultana aktivacija doprinosi i djeluje na razvoj i lateralizaciju dječjeg mozga. Sudjelovanjem u glazbenom obrazovanju više godina povećava mogućnost djece da kasnije budu dobri učenici i da im se poveća motivacija.

Glazbeni odgoj utječe i na mnoga druga područja psihičkog razvoja i mišljenja. Glazbene aktivnosti zahtijevaju koncentraciju, pamćenje i pozornost koji se razvijaju sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima i bavljenjem glazbom. Pamćenje kod djece ima drugačije osobine. Kod manje djece pamćenje se događa nesvjesno i nenamjerno, dok se kod djece od pet godina i starije, pojavljuje namjerno i svjesno pamćenje koje se također razvija kroz glazbene igre. Sposobnosti namjernog pamćenja razvijaju se i postavljenjem zahtjeva vezanim uz izvedbu i provođenje koji se trebaju ostvariti tokom aktivnosti, na primjer jasno ili razgovjetno izgovaranje, precizno izvođenje pratnje, uvježbavanje i kasnije skladno izvođenje dogovorenih pokreta (Manasteriotti, 1977.).

Dječja pažnja ovisi i o samom interesu djece, o motivaciji i o zahtjevnosti zadatka ili aktivnosti. Kako bi se pridobila djetetova pažnja i potaknulo sudjelovanje i ostvarenje dobrobiti trebaju se birati sadržaji koji glazbeno, tekstualno i tematski odgovaraju dobi djeteta.

Glazba utječe na razvoj kreativnosti i izvor je intelektualne stimulacije, pa tako bavljenje glazbom, njeno slušanje, analiziranje, učenje o glazbenoj povijesti, učenje sviranja, izvođenje te improviziranje veliki su intelektualni poticaj i izazov (HDSZAMP, 2003). Zbog svoje apstraktne prirode glazba potiče razvoj intelektualnih sposobnosti čime se razvija i vježba apstraktno mišljenje i prepoznavanje glazbenog sadržaja u različitim kontekstima (Nikolić, 2018).

Ranim susretanjem sa glazbom i provođenjem glazbenih aktivnosti djeca stječu osnovna znanja o muzici, upoznaju se sa muzičkim terminima (Manasteriotti, 1977.). Znaju imenovati karakter pjesme i načine izvođenja, odijeliti pjesmu po dijelovima, razlikovati refren od kitica i drugo.

4.3. Utjecaj glazbe na razvoj govora

„Glazba potiče razvoj govora kao dijela intelektualnog razvoja djeteta“ (Marić, Goran, 2013.). Izloženost glazbenim ritmovima u ranim godinama djetetova života poboljšava sposobnost prepoznavanja ritmičkih uzoraka u govoru. Kroz takvu igru, sa glazbenim ritmovima, djeca prije progovore.

Prema Nikolić (2018.), Thompson, Schellenberg i Husain (2003.) dokazali su kako glazbena obuka potiče sposobnost dekodiranja prozodije u govoru te tako doprinosi što prijem, boljem i točnijem razvoju govora.

Osnovne strukturalne sastavnice govora su intonacija, ritam, intenzitet, napetost i vrijeme uz pauzu. Ove sastavnice povezane su sa ljudskim tijelom koje je bilo sposobno stvoriti govorne glasove kao rezultat pokreta (Šmit, 2001.). Intonacija i ritam potrebni su kako bi se razvio pravilan govor.

Tjelesni ritam i glazbene stimulacije (ritam brojalica) su fonetski ritmovi. Uključivanje brojalica u svakodnevicu vrlo je važno jer je brojalica jedan od najboljih načina kako se može utjecati na razvoj govora. Brojalica, kao glazbena aktivnost, provode se kroz igru. kroz nju, djeca se uče poštivanju pravila, uče gramatička pravila i postupno se, kroz glazbu, djeca uvode u jezičnu igru, bez da su toga svjesni (Šmit, 2001.).

Glazbene aktivnosti omogućuju slušno oštećenom djetetu dobar izgovor. Da se njihov govor što više približi uobičajenom/normalnom govoru, da bude razumljiv za okolinu i da im bude jedini način komunikacije.

Tekstovi pjesmica bogate dječji rječnik i proširuju spoznaju o okruženju i svijetu oko njih te o njima samima.

4.4 Utjecaj glazbe na socio-emocionalni razvoj

U razvoju socijalnih kompetencija pomaže glazba. Prvi susreti djeteta sa glazbom ostvareni su i doživljeni preko odrasle osobe s kojom se uspostavlja socijalni kontakt. Kasnije, zajedničkim sviranjem, pjevanjem i igranjem glazbenih igara djeca ulaze u interakcije jedna s

drugima. Djeca koja su povučena, teže uspostavljaju kontakt i nisu toliko socijalno vješta rado će sudjelovati u glazbenim aktivnostima s drugom djecom te tako postupno razvijati svoje socijalne vještine.

Djetetov emocionalni život obogaćen je glazbom. Prvi susreti djeteta ispunjeni su radošću. Radosno raspoloženje potiče djetetovu aktivnost, potiče znatiželju, radoznalost i budi interese. Glazba djecu može smiriti i pobuditi im ugodne osjećaje dok postoji glazba koja ih može i uznemiriti. Kroz glazbu djeca osjećaju i prepoznaju o kojim se osjećajima radi u određenoj situaciji, uče ih imenovati, te na koje sve načine možemo izraziti svoje osjećaje.

Razna istraživanja pokazala su kako su djeca, koja su u svojoj ranoj i predškolskoj dobi bila uključena u neki glazbeni program, bila spremnija na suradnju i pomaganje i pokazivala su bolje rezultate na testovima empatije. (Nikolić, 2018.)

Djeca koja su sudjelovala u glazbenom programu imala su veću svjesnost o drugima, razvijenije socijalne vještine i povećanu socijalnu uključenost i olakšani rad u grupama. Grupno muziciranje utječe na disciplinu, na osjećaje pripadnosti, odgovornosti i postignuća, razvija se svjesnost o važnosti timskog rada. Uz sve, razvija se i samo izražavanje, poboljšava samopouzdanje, povećava se samopoštovanje, socijalni razvoj i uživanje te osjećaj iskustva (Nikolić, 2018.)

4.5. Utjecaj glazbe na razvoj likovnih sposobnosti

Glazbena umjetnost lako se povezuje sa drugim umjetnostima. Povezivanjem sa ostalim umjetnostima nastoji dočarati određene doživljaje ili pojave.

Likovna i glazbena umjetnost djeluju neverbalno te nude mnoštvo pozitivnih osobina. Ove umjetnosti mogu djelovati slično; mijenjati i utjecati na raspoloženje, izazivanja raznih osjećaja, djelovati terapijski, poticati maštu i kreativnost. Bitno je poticati stvaralaštvo u predškolskom odgoju jer se ono smatra temeljem kvalitetnog rada. (Herceg i sur., 2010.)

Tijekom provedbe likovnih aktivnosti koriste se razna sredstva ili pomagala koja su primjerena dobi djeteta. Kako bi likovne aktivnosti bile učinkovite, osim potrebnih likovnih materijala i tehnika koja se koriste moguće je i poželjno koristiti i razna druga pomagala i sredstva.

Tijekom ili nakon slušanja glazbe djeca se mogu izražavati odabranim priborom. U likovnoj aktivnosti glazba može biti inspiracija i „vodilja“ što će i kako nacrtati ili predstaviti, koje

tehnike će koristiti, koje boje i usporedbe u prikazu. Kroz likovno-glazbenu aktivnost djeca se mogu izraziti na drugačiji način, ukoliko ne znaju verbalno. Razvijaju finu motoriku i kreativnost na likovnom i glazbenom području.

Predškolsko razdoblje idealno je za razvoj glazbenih i likovnih sposobnosti, a povezivanjem likovnog i glazbenog sadržaja i izričaja prenose e vrijedne humane poruke i obogaćuje se djetetov život (Herceg i sur., 2010.).

4.6. Utjecaj glazbe na razvoj glazbenih sposobnosti

Slušanjem, pjevanjem, sviranjem, plesanjem i čestim bavljenjem glazbom poboljšavaju se, usavršavaju i razvijaju same glazbene sposobnosti.

„Glazbene sposobnosti čine niz specifičnih sposobnosti kao što su osjetljivost za različite visine tonova, pamćenje melodije i njezino reproduciranje, uočavanje razlike trajanja tonova, uočavanje i izvođenje ritma, zamjećivanje glasnoće i boje zvuka te promjene metra (mjere) (Marić, Goran 2013. 15.). Sposobnosti poput osjećaja za harmoniju, glazbenih oblika i uočavanja estetskih svojstava glazbe razvijaju se i dolaze do izražaja kasnije, u školskoj dobi.

Djetetove sposobnosti zapažanja razlika u visini tona, njegovu trajanju i jakosti, prepoznavanju raznih melodija, boja tonova i ritmova postaju veće kada su okruženi glazbenim sadržajima (Manasteriotti, 1977.). Učenje pjesama ili sviranja na udaraljka pomažu djeci u što točnijem raspoznavanju visine tonova, ritmičkom i dinamičkom odnosu među njima i raznolikosti tonova. Čestim slušanjem djeca će lakše raspoznavati čistoću i pravilnost intonacije ili izvedbe, primijetiti će pogreške u pjevanju ili sviranju te zapažaju razna svojstva tonova; trajanje, visinu, jakost i boju.

4.7. Negativni utjecaj

Veliki su i brojni utjecaji i dobrobiti glazbe na dijete, međutim glazba može i negativno utjecati ukoliko se koristi previše ili ne ispravno, ukoliko zamara ili smeta djeci te ne podupire njihov razvoj i učenje.

Kada slušamo glazbu ili provodimo razne glazbene aktivnosti važno je prepoznati trenutak kada je djeci dosta i kada im je potrebna tišina bez zvučnih podražaja. Stalnim slušanjem glazbe može se postići kontraefekt to jest djeca postaju nemirna jer im počinje smetati ili postanu dekoncentrirana (Marić, Goran, 2013.). Ako glazba neprekidno svira lako može doći do zasićenja i odbijanja slušanja glazbe te gubitka uživanja u njoj, negativni učinci

moгу nadvladati pozitivne. Tako glazba gubi svoju moć, a javlja se nemir i ozlojeđenost (Jackson, 2009.).

Osim na količinu glazbenih podražaja treba pripaziti i na sadržaj koji se djeci pruža i na njegovu primjerenost. Djeca često znaju biti izložena glasnoj glazbi sa prenaplašenim ritmom koja je pre bučna za njih. To se često može dogoditi u obitelji, na obiteljskim okupljanjima ili javnim događajima i mjestima stoga se ne bi trebalo dopustiti da dječji vrtić bude mjesto na kojem će se isto događati. „Bučna, glasna glazba prenaplašenim ritmovima može naškoditi ne samo osjetljivom dječjem sluhu već i živčanom sustavu djeteta.“ (Marić, Goran, 2013.).

Prema Breitenfeld i Majsec Vrbanić (2008.) pasivno slušanje glazbe može potaknuti razne psihičke, neurološke i tjelesne smetnje pa čak i napadaje, depresivna stanja i agresivnost. Preglasno slušanje glazbe također može utjecati na psihofizičko stanje pojedinca- može oštetiti slušne organe, uzrokovati srčano-krvožilne smetnje, smetnje disanja i dugotrajne glavobolje.

Jednako kako glazba djeluje na mozak pozitivno isto tako može djelovati i negativno. Može izazivati osjećaj tuge ili potištenosti, može potaknuti i produbljivanje negativnih osjećaja što dovodi do napetosti, nervoze pa i razdražljivosti (Crnković i sur., 2020.). Crnković i sur. (2020.) također navode kako pojedini ritamski obrasci mogu potaknuti nervozno stanje uma i glazbeno djelo može postati neugodno za slušatelja s obzirom da refleksi u mozgu automatski reagiraju na ritam i ne mogu se izolirati.

Ne utječe svaka glazba jednako na svako dijete i pojedinca. Određena glazbe će više smetati jednima dok drugima manje. Generalno, glasna glazba i buka smetaju i ometaju svu djecu na što bi trebalo obratiti pozornost (Majsec Vrbanić, 2008). Važno je obratiti pažnju na sve sastavnice tijekom slušanja glazbe ili provođenja aktivnosti jer su to situacije koje su namijenjene razvoju djece te bi iste trebale biti tako prilagođene.

5. PRIMJENA GLAZBE U VRTIĆU (GLAZBENE AKTIVNOSTI)

U ostvarivanju navedenih dobrobiti te poticanju glazbenog razvoja i razvoja općenito uvelike doprinose osmišljene i svrhovito planirane glazbene aktivnosti koje se provode u svrhu glazbenog odgoja u vrtićkoj dobi.

Aktivnost u vrtiću je način vođenja određenog programa koji vodi do realizacije jednog ili više sadržaja (Gospodnetić, 2015.). One aktivnosti u kojima prevladava glazbeni sadržaj nazivaju se glazbene aktivnosti. Ove aktivnosti trebale bi biti integrirane u svakodnevne druge aktivnosti i igru (Bačlija, 2018.)

Glazbene aktivnosti imaju veliku razvojnu vrijednost; putem aktivnosti dijete se izgrađuje i ostvaruje. „Aktivni doživljaj glazbe koji nastaje sudjelovanjem u različitim oblicima glazbenih aktivnosti temelj je djetetova spontanog stvaralačkog izraza putem glazbe“ (Bačlija, 2018. 64).

Kako bi djeca mogla uživati, kako u svim, pa tako i u glazbenim aktivnostima, one bi trebale djeci biti zabavne i privlačne, bez natjecateljskog duha, kako im ne bi bilo neugodno sudjelovati te kako ne bi počela sumnjati u vlastite sposobnosti. Putem glazbenih aktivnosti dijete se izgrađuje i ostvaruje. Glazbene aktivnosti provode se kao zasebna aktivnost, no kada se usvoje sadržaji mogu se primjenjivati svakodnevno, po želji i potrebi, u raznim situacijama. Glazbene aktivnosti i glazba izvor su veselja, zadovoljstva i opuštenosti kod djece. Glavni cilj glazbenih aktivnosti je produžiti pažnju djece kako bi što dulje bila okružena glazbom, kako bi uživala u glazbi te kako bi se njome oplemenila (Gospodnetić, 2015.).

Gospodnetić (2015.) aktivnosti u vrtiću dijeli na: igre s pjevanjem, obradu ili ponavljanje pjesme, obradu ili ponavljanje brojalice, aktivno slušanje glazbe, poticanje dječjeg stvaralaštva i sviranje na udaraljka.

5.1. Igre s pjevanjem

Prije pojave raznih nosača zvuka, kojima se danas koristimo, djeci nije bilo dostupno toliko često slušati glazbu uz koje bi mogla pjevati, slobodno plesati ili se igrati.. Zato su se često znala zabavljati sama pjevajući, smišljajući melodije i pravila igre. Tako su nastale igre s pjevanjem – folklor koji su djeca stoljećima sama stvarala. Danas su igre s pjevanjem najčešći i najrasprostranjeniji oblik glazbenih igara. Igre s pjevanjem u sebi sadrže i glazbene i plesne sadržaje. U njima se povezuju svi elementi glazbe; sviranje, pjevanje, pokret i stvaralaštvo. „Neke od tih igara bile su s pjevanjem, a neke nisu, ali svima im je zajednička radost druženja i poštivanje određenih pravila“ (Gospodnetić, 2015).

Igre s pjevanjem vrsta su pokretnih igara. Kod igranja ovih igara djeca trebaju poštivati pravila, pravilno izvoditi pjesmu uzimajući u obzir dinamiku, tempo, ritam i melodiju. U igrama s pjevanjem često se pojavljuje i element pretvaranja. Igrama s pjevanjem u potpunosti se zadovoljava dječja potreba za plesom, pjevanjem, slušanjem glazbe i za igrama s pravilima, za čime osjećaju potrebu već oko pete godine života. Uloga odgajatelja u provođenju igara s pjevanjem nije učenje djece, već zajednička igra s njima. On ovdje zamjenjuje ulogu starijeg djeteta koje je nekada predvodilo igru, pomaže u razjašnjavanju pravila igre te u dijeljenju uloga i usmjeravanju.

Igre s pjevanjem utječu na razvoj govornih i glazbenih sposobnosti te razvoj pokreta koje onda uče upamtiti i međusobno koordinirati. Jednostavne melodije i tekst utječu na razvoj glasa, sluha i pamćenja i potiču djecu na nadograđivanje igara vlastitim idejama. Igre s pjevanjem zajedničke su igre što znači da utječu i na socijalnu kompetenciju djeteta te doprinose (glazbenom) odgoju. Igre s pjevanjem, osim što doprinose glazbenom razvoju, pozitivno utječu i na dječju spoznaju jer djeca uče o tome što su i kako radili ljudi prije njih, proširuje im se općenito znanje i svijest o prirodi i okolini u kojoj se nalaze.

5.2. Obrada pjesme

Pjesma, kao takva, najčešći je sadržaj glazbenih aktivnosti i jezik glazbe koje dijete koristi. Razlikujemo pjesme za djecu od dječjih (narodnih) pjesama (Gospodnetić, 2015). Za razliku od igara s pjevanjem i dječjih narodnih pjesama, koje su osmislila djeca, pjesme za djecu osmislili su odrasli kako bi ih djeca mogla pjevati i izvoditi. Uz pjesme namijenjene djeci za izvođenje, odrasli su izmislili i razne pjesme koje su namijenjene djeci za slušanje; koje oni djeci pjevaju i izvode.

Pjesma je sinteza svih glazbenih elemenata. Zato je dobro, kako navodi Gospodnetić, većinu glazbenih poticaja temeljiti upravo na pjesmi to jest melodiji. „Pjevanje znatno pridonosi razvoju muzičkih sposobnosti djece, muzičkog sluha, osjećaja za ritam, muzičkog pamćenja i razvoju glasovnih mogućnosti djece“ (Manasteriotti, 1978. 5). Djeci često budu najzanimljivije pjesme sa živahnijim ritmom i poznatom tematikom koju onda lakše uče i povezuju sa svojom okolinom. Ako pjesma ima više kitica djeca ju znaju povezati u jednu veliku cjelinu/priču i nisu zadovoljna ukoliko ne otpjevaju sve kitice.

Pri izboru pjesama, koje će raditi s djecom, odgajatelj treba pripaziti na to da je njemu pjesma poznata kako bi ju mogao točno prenijeti djeci. Također, prilagoditi odabir pjesme djeci; da im bude primjerena i korisna. Kada je pjesma odabrana, odgajatelj treba osmisliti načine na koje će prezentirati pjesmu. Djeca uče pjevajući uz odgajatelja i ponavljajući pjesmu više puta zato je važno dobro odabrati načine izvođenja kako bi oni bili što kreativniji, raznolikiji i zanimljiviji djeci. Također, mora razmisliti o tome kako će djecu motivirati i uvesti u aktivnost te kako je završiti; utvrditi samu pjesmu i njezino značenje. Bitno je da aktivnost djeci bude zanimljiva, privlačna, dinamična i kreativna kako bi se što duže zadržali u aktivnosti. Ako se djeca, i nakon provedene aktivnosti, prisjećaju pjesme, pjevuše je i razgovaraju o njoj možemo reći da je aktivnost uspješna (Gospodnetić, 2015.).

Pjesma pomaže djeci u razvijanju pravilne artikulacije glasova, širi fond riječi i daje osjećaj za ritam. Pjevanjem pjesama koje su djeci primjerene razvija se njihov glas, glazbeni sluh i obogaćuje se rječnik (Marić, Goran, 2013.). Utječe na pozitivno raspoloženje, potiče i osnažuje zajedništvo, utječe na moć zapažanja, pomaže djetetu da upozna svijet oko sebe.

5.3. Obrada brojalice

Uz pjevanje najčešće korištena glazbena aktivnost u vrtiću je brojalica. Brojalica je jedan od najranijih oblika dječje kreativne igre riječima (Marić, Goran, 2013). To je glazbeno – govorni oblik komunikacije, vrsta ritmičnog govora, kratka pjesmica ili jezična umotvorina jer kod nje do izražaja dolaze ritam i melodičnost.

Brojalice su u većini slučajeva stvarala sama djeca. Razlikujemo brojalice prema izvedbi, to su govorena i pjevana, i prema sadržaju, a to su konkretna, besmislena i kombinirana (Jurišić, Sam Palmić 2002.). One im služe za razbrojavanje; izbrojavanje, prebrojavanje, odbrojavanje, obrojavanje i brojanje prije neke druge igre (Gospodnetić, 2015.). Na taj način određuju se uloge u predstojećoj igri. Jedno dijete prebrojava drugu djecu koja pažljivo slušaju te broje s njim. Posebna važnost u brojalici pridaje se zadnjem slogu na koji su djeca posebno koncentrirana jer raste napetost zbog odluke koja će ispasti. Djeci su brojalice vrlo prihvatljive jer su zabavne, kratke, ritmične, lako razumljive, melodične i lako se pamte.

Obrada brojalice u vrtiću slična je obradi pjesme, jedina razlika je ta što je brojalica kraća te se može ponoviti i više od deset puta. Brojalica se prvenstveno obrađuje uz metar, s obzirom da se tako djeca prirodno razbrojavaju, no svaka nam pruža mogućnost za izražavanje metra i ritma te pokreta. Uz primjer i poticaj odgajatelja djeca su spremna i sama osmisliti i predložiti pokrete koji bi se izvodili uz brojalicu. Postoje dvije vrste brojalica; govorena i pjevana. Govorna brojalica određuje da se govorno glazbena struktura odvija na istome tonu od početka do kraja, dok se u pjevanoj brojalici ritmiziranim riječima dodaju tonovi (Jurišić, Sam Palmić, 2002.).

Brojalice doprinose oslobađanju i razvoju govora kod djece te razvoju pamćenja. Gospodnetić (2015.) navodi kako brojalice doprinose i razvoju kinestetičkog osjeta, sposobnosti samosvladavanja i obuzdavanja motorike, bržoj automatizaciji pokreta. Uz to, razvija se i senzibilitet za metar i ritam što pridonosi ublažavanju ili otklanjanju govornih smetnji kod neke djece. „Bez pravilne motorike, odnosno bez pravilnog usmjeravanja razvoja motorike i njegove veze sa zvukom i pokretom u glazbeno-ritmičkim strukturama, nema dobrog govora.“ (Šmit, 2001.) Uz navedene, brojalica ima i odgojnu ulogu. Važno je da ju odgajatelj

prepozna kao i potrebu i važnost provođenja, učenja i korištenja brojalice za djetetov cjeloviti razvoj.

5.4. Aktivno slušanje glazbe

Pod slušanje glazbe podrazumijeva se pasivno i aktivno slušanje. Pasivno slušanje odvija se svaki put kada je dijete izloženo nekoj vrsti glazbe; kada ona svira u pozadini ili kada netko pjeva. Tada djetetovo djelovanje nije usmjereno ili uvjetovano glazbom, ali je njome okruženo. Bez obzira što se dijete u takvim situacijama ne koncentrira na glazbu i u takvim uvjetima ona može biti korisna. Može promijeniti raspoloženje ili atmosferu i utjecati na emocije. I pasivno i aktivno slušanje potrebno je metodički obraditi i pripremiti, no upravo s obzirom da se u pasivnom slušanju ne sudjeluje aktivno i uključeno, ono se ne može ubrojiti pod glazbene aktivnosti.

Za razliku od pasivnog slušanja aktivno je uvjetovano i usmjereno te uključuje doživljaj i spoznaju. To je glazbeno intelektualna sposobnost koja se stječe glazbenim odgojem. Kako bi se slušne sposobnosti što bolje razvile potrebno je svakodnevno i sustavno slušanje glazbe u raznim prilikama. Prepuštanje glazbi i njenom djelovanju potiče dječje prikrivene kreativne dispozicije i sposobnosti u ostalim odgojnim područjima (Sam, 1998.).

U aktivnosti aktivnog slušanja glazbe djeca namjerno i svjesno slušaju neku glazbu, dopuštaju si da osjete glazbu i u nju se užive te raznim pokretima ili načinima izražavanja u cijelosti doživljavaju glazbu. Aktivno slušanje možemo povezati sa likovnom umjetnošću ili plesom. U takvim situacijama odgajatelj bi trebao bogato pripremiti prostor sa puno materijala koji će potaknuti djecu na stvaralaštvo te ih, uz razne materijale, i sami poticati dodatnim savjetima i ohrabivanjem (Gospodnetić, 2015).

Kod provođenja aktivnosti aktivnog slušanja odgajatelj bi trebao pratiti i slušati djecu kako bi znao odabrati potrebnu glazbu (življu ili smireniju) ovisno o tome što im u tom trenutku više treba ili odgovara. „Primjereno odabrana glazba primarno razvija bogatstvo osjećaja, kreativnost na različitim područjima, samoaktivnost, intelektualne sposobnosti, komunikativnost, duhovno bogatstvo.“ (Sam, 1998.). Također, voditi računa o tome da djeci puštamo raznovrsnu glazbu kako bi ih upoznali sa raznim vrstama i stilovima glazbe te kako bi mogla prepoznati zašto je neka glazba drugačija i kako se oni osjećaju za vrijeme slušanja glazbe. Aktivnim slušanjem glazbe potiče se kreativnost, razvija se slušna percepcija. Povećava im se osjetljivost za ritam, metar, tempo i karakter glazbe. Ukoliko uključimo pokret ili likovnu

umjetnost razvijamo grubu i finu motoriku, usklađenost pokreta sa glazbom, koordinaciju. Usklađuju se pokreti tijela sa misaonim procesima.

5.5. Poticanje dječjeg stvaralaštva

U glazbenom području te raznim povezanim literaturama pojmovi stvaralaštvo i kreativnost uglavnom se upotrebljavaju kao sinonimi. Prema Supek (1987.) sam koncept kreativnosti i stvaralaštva složeni su koliko i njihov vlastiti proces. Smatra se da je stvaralaštvo opća genetička osobina, opća ljudska kvaliteta, univerzalna mogućnost i snaga koja je svojstvena svim ljudskim bićima. Stvaralaštvo i kreativnost pojedinci posjeduju u različitim rasponima, u raznim intenzitetima i nivoima. Kreativnost i stvaralaštvo pripadaju svim područjima života te su nužni za njegov napredak.

Kreativnost se javlja kao rezultat slučaja, namjere ili nadahnuća. Kod djece ju prepoznajemo po radoznalosti, radosti i velikoj želji za pronalaženjem. Dječju kreativnost ne treba razvijati jer ona postoji, potrebno je samo paziti da je ne sputamo što se lako može dogoditi (Gospodnetić, 2015.). Novija istraživanja pokazuju kako postoje četiri činitelja koju smanjuju kreativnost, a to su: procjenjivanje, nadzor, kruti rokovi i pretjerana kontrola procesa.

Svaka aktivnost u kojoj se dijete ima slobodu izraziti i mogućnost stvoriti nešto novo naziva se stvaralačka aktivnost. Ukoliko odgajatelj pripremi dovoljno materijala, opskrbi prostor i osigura dovoljno vremena, tada te aktivnosti mogu biti ostvarive i korisne. Kod glazbenog stvaralaštva dijete koristi sve svoje vještine koje je do tada usvojilo. Tako će koristiti pjesmu, ples ili razne vještine iz likovnog ili drugog područja (Vidulin – Orbanić, 2013.) Oko druge i treće godine javljaju se prvi oblici improviziranja, a oko pete godine najviše se javlja stvaralačko izražavanje. Do tada dijete pjeva, pleše i glumi te je ovladalo osnovnim glazbenim sastavnicama.

Kod dječjeg stvaralaštva i muziciranja nije bitno gledati na kvalitetu izvedbe već im dopustiti da istražuju razne, poznate ili nepoznate, melodije. Muziciranje i improvizaciju djeca će lako postići budu li se igrala instrumentima i istraživala ih koliko žele. „Početno dječje glazbeno stvaralaštvo obuhvaća igru zvukovima, sastavljanje i ritmiziranje teksta, sviranje, dodavanje ritamske pratnje pjesmama, melodijske improvizacije i pokret/ples, koje dijete samostalno osmišljava te provodi nesputano i slobodno“ (Vidulin – Orbanić, 2013., 48).

U dječjem stvaralaštvu odgajatelj ne sudjeluje igrom ili zajedničkim stvaranjem već je tu samo kao poticatelj i motivator kako bi djeca mogla samostalno stvarati i doći do nečeg novog.

„Misija odgojitelja je očuvati djetetov stvaralački potencijal na putu odrastanja“ (Bačlija, 2018.). Po uzoru na dječje spontano stvaralaštvo nastali su poticaji koje navodi Gospodnetić (2015.). To su: slušanje glazbe uz ples, kretanje uz slušani tekst ili ritmizirani govor, slušanje glazbe uz likovno izražavanje, plesanje bez glazbe, izgovaranje slogova, uglazbljivanje stihova, uglazbljivanje brojalice, mijenjanje ritma, mijenjanje naglaske, komponiranje riječi i melodije, mijenjanje melodije, postavljanje glazbenih pitanja, završavanje nedovršenih glazbenih fraza, pjevani govor, oponašanje zvukova ustima, osluškivanje i ponašanje, odgonetanje zvukova, stvaranje zvukova koji nisu uobičajeni, sviranje po svom tijelu, zajednički stroj, zajednički ritam, samostalna izrada zvečki, mali orkestar, ozvučena priča ili pjesma, mijenjanje riječi, tempa ili dinamike u poznatoj pjesmi ili brojalici te ritmizirani govor.

Kod poticanja djece bitno je ne pokazati svoj primjer kako djeca ne bi oponašala već samo motivirati kako bi ona mogla sama stvarati kako osjete. „Dječje stvaralaštvo treba njegovati i poticati tijekom cijelog obrazovanja kako bi u daljnjem školovanju došlo do punog izražaja bogatstvo stvaralačkog potencijala djeteta“ (Vidulin – Orbanić, 2013., 49).

5.6. Sviranje

Uz ostale navedene aktivnosti i sviranje je jedno od osnovnih glazbenih aktivnosti. Iako, i odgajatelji, a s vremenom, i djeca, poznaju puno instrumenata, u vrtiću se za sviranje najčešće koriste udaraljke. Odgajatelji ponekad koriste druge instrumente za sviranje ili davanje intonacije, dok se djeca većinom služe Orffovim instrumentarijom. Neke od udaraljki u svom instrumentariju Orff je preuzeo iz simfonijskog orkestra u pravoj veličini, a neke su veličinom prilagođene djeci.

Dok se djeca kreću, plešu ili pjevaju u rukama mogu imati udaraljke koje ih onda još više potiču na kretanje, vesele ih i produžuju aktivnost i samu okruženost glazbom (Gospodnetić, 2015.). Aktivnosti sviranja rjeđe se provode kao samostalna aktivnost s obzirom da često služe kao podloga ili pratnja nekoj pjesmi ili brojalici. Njome se prati ritam i metar pjesme.

Udaraljke dijelimo na melodijske i ritamske udaraljke (Gospodnetić, 2015.) Melodijske udaraljke su one koje imaju određenu visinu zvuka to jest kod kojih se mogu čuti tonovi. To su: ksilofon, metalofon, zvončići, zvona, crotales, vibrafon, timpani i gong. Za razliku od melodijski, ritamske udaraljke nemaju određenu visinu zvuka i ne daju tonove pa kod njih sviramo samo ritam. Neke od njih su: štapići, ručni bubanj, mali bubanj, triangl, tam-tam, veliki bubanj, činele, zvečka, tamburin, praporci, drveni bubnjić, kastanjete, čegrtaljke, bič, agogo, guiro, zvonca i bambusove visilice.

Sviranje udaraljki pomaže kod razvijanja slušne osjetljivosti i sposobnosti razlikovanja zvukova i tonova. Sviranje udaraljki, i ostalih instrumenata, pomažu djeci u povećanju pokretljivosti i usklađenosti. Doprinosе pravilnijim i usklađenijim pokretima ruku i glave, poboljšanju korištenja ruku i šake, usklađuju i pomažu u disanju, jačaju mišiće te utječu na finu motoriku (Majsec, Vrbanić, 2008.).

Ako želimo da djeca sama isprobaju udaraljke ona je poželjno da odgajatelj pripremi razne instrumente koji će djeci biti lako dostupni te će se moći samo stalno okušati u sviranju i istraživati. Kada dovoljno istraže instrument i zadovolje svoje taktilne i zvučne potrebe počēt će svirati svoje vlastite melodije i ritmove. Odgajatelj treba poticati djecu na korištenje instrumenata uz jednostavne i blage „upute“ kako bi se što moglo svirati u određenoj pjesmi ili kako pravilno držati instrument. Može i organizirati radionicu upoznavanja instrumenata prije samog korištenja. Sve u skladu sa dječjom dobi, razvojnim stupnjem i zainteresiranošću.

6. ULOGA ODGAJATELJA

Odgajatelj provodi odgojno-obrazovni proces u svojoj skupini. Uloga odgajatelja bitna je za poticanje cjelokupnog razvoja u djetetovim najranijim godinama koje imaju značajnu ulogu za daljnji napredak i život. „Od odgajatelja ovise djetetove aktivnosti, uvjeti u kojima se one odvijaju, količina njegove inicijative i samostalnosti, te cjelokupni socio emocionalni, intelektualni i tjelesni razvoj općenito.“ (Petrović-Sočo i sur. 2005.)

Kako bi provodio glazbene aktivnosti odgajatelj mora biti svjestan važnosti glazbenog odgoja i glazbenih aktivnosti kao takvih. Također, obogatiti prostor raznim motivirajućim materijalima koje će dijete samo potaknuti na susret s glazbom i glazbeno stvaralaštvo. U suvremenom ranom odgoju veliko se značenje pridaje prostoru u kojem dijete boravi i njegovoj organizaciji (Marić, Goran, 2013.). Ako im osiguramo okruženje puno različitih zvukova, šumova ili tonova, to će u njima pobuditi želju za istraživanjem.

Odgajatelj treba znati kako pristupiti djetetu, približiti mu glazbu i zainteresirati ga za glazbenu aktivnost. Kod vođenja glazbene aktivnosti uz odgajatelja mogu se uključiti i djeca. Poželjno je uravnotežiti njihove inicijative, vođenja, pitanja i odgovore. (Gospodnetić, 2015.) Važno je da aktivnosti djeci budu zabavne kako bi rado i zainteresirano u njima sudjelovala. U provođenju glazbene aktivnosti odgajatelj bi trebao biti motivator, posrednik te suigrač. „Jedan od glavnih utjecaja na stjecanje znanja je motivacija. Motivirati znači pokrenuti, aktivirati, u psihologiji to je ponašanje usmjereno prema nekom cilju, a poticano unutarnjim potrebama.“

(Manasteriotti, 1977. 20) Prema Jurišić i Sam Palmić (2002.) glazbena motivacija neodvojivi je dio glazbene aktivnosti. Ona je uvjet za uspješnu i uzbuđljivu glazbenu aktivnost i situaciju.

Odgajatelj bi se trebao spustiti na dječju razinu i uz vodstvo s njima stvarati i sudjelovati. Treba biti kompetentan; biti upoznat sa glazbom i sa pjesmama koje predstavlja djeci, biti fleksibilan i spreman pratiti dječje ideje i promjene planova i situacija te ih uvrstiti i iskoristiti za proširivanje glazbenih aktivnosti te za daljnje istraživanje. Kompetentnim odgajateljem se smatra onaj koji primjenjuje stečena znanja i vještine u praksi te pokazuje spremnost na konstantno učenje i usavršavanje kako bi djeci pružio što bolje uvjete za siguran razvoj, odgoj i učenje (Jurčević-Lozančić, 2005).

Često se dogodi da odgajatelji koji nemaju glazbeno obrazovanje budu nesigurni u svoje pjevanje ili sviranje te onda zanemaruju glazbene aktivnosti što se ne bi trebalo događati. Uz svjesnost o svojim mogućnostima treba znati da i svako dijete ima manju ili veću glazbenu sposobnost koju treba dalje razvijati i u čemu mu odgajatelj treba pomoći. Sva djeca su sposobna za glazbene aktivnosti, ali se razlikuju po svojim mogućnostima. Primjetne su razlike u sluhu, osjećaju za ritam, glazbenom pamćenju, u stvaralačkim sposobnostima, sposobnostima zapažanja i reagiranja te samim interesima za vrste glazbe. Bez obzira na nejednake mogućnosti i sposobnosti za glazbu i bez obzira na rezultat izvedbe, smisao je da dijete neometano stvara i da doživljava glazbu na svoj način te da uživa u glazbeno stvaralačkom procesu (Bačlija, 2018.)

Kod provođenja glazbenih aktivnosti poželjno je poticati djecu na suradničko učenje što se lako može postići zajedničkim plesanjem i pjevanjem uz glazbu, sviranjem, likovnim izražavanjem i dramskim sadržajem. Poticanjem suradništva, uz to što odgajatelji pomažu djeci, mogu i djeca pomoći jedna drugima. Starija djeca pomažu mlađoj u igri, stvaranju i razvijanju glazbenih sposobnosti.

Na uspješnost provedene aktivnosti utječe i odabir glazbe/skladbe koja se svira ili pušta na nosaču zvuka te način na koji je mi predstavimo djeci i na koji ih način upoznajemo sa glazbom. O tome ovisi koliko će dugo djeca pažljivo slušati, biti zainteresirani te sudjelovati u aktivnosti. Dobro osmišljena aktivnost u prostoru uvelike doprinosi kvaliteti i uspješnosti izvedbe.

Pri odabiru vrste glazbene aktivnosti i načina izvođenja odgajatelj treba voditi računa o dobi djece i primjerenosti odabrane aktivnosti za njih. Voditi brigu o sadržaju pjesme, dužini pjesme ili skladbe, opsegu igara s pjevanjem i odabiru adekvatne varijante izvođenja.

Ako se primijenio dobar metodički postupak djeca u aktivnosti znaju ostajati i po pola sata te stalno traže još ponavljanja i pjevanja istih stvari. To je i potrebno s obzirom na glavni cilj glazbenih aktivnosti prema Gospodnetić, a to je produžiti pažnju djece što dulje, da bi što dulje bila okružena glazbom, da bi se djeca oplemenila glazbom.

7. MUZIKOTERAPIJA

Kroz godine svakodnevnog korištenja glazbe, prepoznavanja i istraživanja njezinih dobrobiti te sveukupnog utjecaja na ljude i djecu počele su se razvijati ideje za konkretnu primjenu glazbe kako bi se smisleno utjecalo na čovjekovu dobrobiti, pomoglo mu ublažiti bol, riješiti probleme ili samo utjecati na raspoloženje. Danas je takva primjena poznata pod nazivom muzikoterapija te je vrlo cijenjena kao metoda liječenja.

Muzikoterapija je profesionalna uporaba glazbe, način liječenja glazbom, u raznim tretmanima, rehabilitacijama, vježbama i edukacijama kod djece i odraslih koji pate od raznih tjelesnih i duševnih smetnji kako bi se postiglo što bolje sveopće stanje čovjeka bez ciljanog razvijanja glazbenih vještina sviranja ili pjevanja (Crnković, 2020.). „Glazbena terapija je upotreba organiziranih zvukova i glazbe koji razvijaju međusobnu povezanost između pacijenta i terapeuta podržavajući i osnažujući tjelesno, duševno, društveno i osjećajno zdravlje“ (Breitenfeld, Majsec Vrbanić 2008., 22). Korištenjem glazbene terapije kod djece potiče se aktiviranje, prevladavanje negativnih odnosa i stavova te poboljšavanje emocionalnog stanja.

Muzikoterapija se razvila iz različitih profesionalnih disciplina; iz rehabilitacijskih postupaka koji se primjenjuju u općoj psihologiji, psihoterapiji, glazbenoj naobrazbi i psihologiji, antropologiji i medicini. „Muzikoterapija stoga predstavlja profesionalnu upotrebu glazbe i njezinih elemenata kao intervencije u medicinskom, obrazovnom i svakodnevnom okruženju, u radu sa pojedincima, skupinama, obiteljima ili zajednicama koje nastoje ostvariti optimalnu kvalitetu života i poboljšati fizičko, emocionalno, spoznajno i duhovno zdravlje.“ (Crnković i sur., 2020.)

Muzikoterapiji, koja za cilj ima uspostavu komunikacije i osvješćivanje sebe, može se pristupiti aktivno (pjevanje, plesanje i sviranje) ili pasivno (slušanje glazbenih dionica). Provodi se individualno ili grupno. Za razliku od individualne, koja se provodi jedan na jedan, grupna muzikoterapija, u kojoj sudionici razgovaraju i sudjeluju jedni s drugima, puno je dinamičnija. Tako razvijajući međusobne odnose, poboljšava se i odnos s učiteljem/odgajateljem, razvija se osjećaj unutarnje kontrole, otvaraju nove sposobnosti te povećava samopoštovanje.

Područja na koja se nastoji utjecati muzikoterapijom kreću se od jednostavnijih poticaja i motivacija za obavljanje određenih zadataka i osvješćivanje određenih doživljaja sve do pomoći u ostvarivanju osnovnih motoričkih i kognitivnih spoznaja kod djece sa poteškoćama u razvoju. To obuhvaća: djecu sa mentalnom retardacijom, hiperaktivnim poremećajem, poremećajima iz spektra autizma, poremećajima u ponašanju, u komunikaciji, motoričkim poremećajima, oštećenjima vida ili sluha (Breitenfeld, Majsec Vrbanić, 2008.).

Utječe se na razvoj i poboljšanje govora, pomoć u izgovoru određenih slova ili riječi. Sviranjem instrumenata razvija se fina motorika, koordinacija pokreta te koordinacija rada ruku, glave, ostatka tijela i mozga. Kroz muzikoterapiju djeca se opuštaju, uzbuđuju, promišljaju, razvijaju svijest o sebi te o svome emocionalnom stanju, osvješćuju sebe u odnosu na okolinu, kontroliraju svoje ponašanje te se uče izraziti na razne načine. Mnoga nova znanja djeca steknu koristeći se raznim novim instrumentima te slušanjem, učenjem i obraćanjem pažnje sami ili u društvu, gdje onda razvijaju svoje socijalne kompetencije (Pelitterri, 2000.). Kako bi muzikoterapija bila što uspješnija potrebno je pratiti dječje reakcije na sadržaj te pomno promisliti o izboru sljedeće skladbe, pjesme ili aktivnosti kako bi se postigao što bolji učinak.

Muzikoterapija je službeno priznata paramedicinska disciplina u više desetaka zemalja (Crnković, 2020). Mnoga istraživanja pokazuju da je glazbena terapija postala znanstvena disciplina koja ne liječi bolest, ali može umanjiti bol. Pomaže u rješavanju konflikata među ljudima i tako djeluje na njihovo međusobno zbližavanje, čini ih sretnijima i spremnijima pomoći jedni drugima. (Breitenfeld, Majsec Vrbanić, 2011.).

U većini slučajeva muzikoterapiju primjenjuju profesionalni, kvalificirani glazbeni terapeuti i liječnici. Provođenje muzikoterapije na pravi način jedino je moguće od strane profesionalaca. No, ona se u manjoj mjeri može primjenjivati u vrtiću, drugim ustanovama ili samostalno kod kuće uz razne vježbe i glazbene igre preporučene od strane stručnjaka.

8. ZAKLJUČAK

Glazba je prisutna svuda oko nas, ona postoji i čovjeku je potrebna. Sastavni je dio svakog čovjeka i njegove svakodnevice, ona je dio nas i mi smo dio glazbe.

Neosporan je snažan utjecaj glazbe na ljude. Osim zabavne, reklamne ili kulturološke vrijednosti glazba snažno djeluje i na psihološkoj, socijalnoj i drugim razinama. Ona pobuđuje osjećaje i usmjerava misli, pomaže nam u provedbi određenih zadataka, olakšava svakodnevicu unošenjem vedrog raspoloženja u društvo, pomaže nam u socijalizaciji s drugim ljudima i pronalaženjem istomišljenika, može mijenjati ponašanje, utjecati na solidarnost, omogućava nam oblikovanje i izražavanje vlastitog identiteta, razvija našu kreativnost i maštu, povezuje nas sa drugim umjetnostima i drugo. Uz pozitivne, glazba može imati i negativne utjecaje.

Zbog poznatog snažnog utjecaja glazbe ona je prisutna u predškolskom odgoju i obrazovanju i jedan je od važnih elemenata u poticanju cjelokupnog razvoja djeteta. Djecu se s glazbom upoznaje kroz provedbu raznih glazbenih aktivnosti pjevanja, plesa, slušanja i naravno, igre.

Kako bi se dijete zainteresiralo za glazbu i zavoljelo ju potrebno je vodstvo odraslih. Kod kuće to su roditelji, a u vrtiću odgajatelj. Odgajatelj je osoba koja djecu upoznaje sa glazbom i vrlo je važno da zna primjereno odabrati i postupno uvoditi djecu sve više u svijet glazbe i upoznavati ih sa njezinim elementima i dobrobitima te znati izbjeći negativne utjecaje. U provođenju glazbenih aktivnosti važno je temeljito i točno pripremiti sadržaj i prostor, biti spreman na promjenu i prilagodbu osmišljenoga te znati motivirati djecu na sudjelovanje. Kod odgajatelja nije uvjet provođenja aktivnosti dobro razvijen sluh, već vlastita zainteresiranost, radost i ljubav prema aktivnostima koju djeca osjete i prepoznaju pa će se i sama tako osjećati i radije sudjelovati.

Područja djetetovog razvoja međusobno su povezana stoga ih je važno skupa implementirati. Uz glazbu možemo utjecati na djetetov tjelesni/motorički razvoj, kognitivni razvoj, socijalni, emocionalni razvoj, razvoj govora i na razvoj samih glazbenih sposobnosti. Uz to što na mnoga područja pozitivno utječu, glazbene aktivnosti za djecu predstavljaju igru, veliku radost i veselje stoga ih je važno provoditi u skupinama bez straha kako bi se na mnoge načine doprinijelo cjelovitom razvoju djeteta i njegovom kreiranju i odrastanju u sposobnu i samostalnu osobu.

LITERATURA

1. Bačlija Sušić, B. *Dječje glazbeno stvaralaštvo: stvaralački i autotelični aspekt.* (str. 63 do 83.), (2018.) <https://hrcak.srce.hr/file/317325> preuzeto 22.5.2022
2. Breitenfeld D., Majsec Vrbanić, V. (2008.) *Kako pomoći djeci glazbom? Paedomusicoterapia*, Zagreb: Udruga za promicanje različitosti, umjetničkog izražavanja, kreativnosti i edukacije djece i mladeži
3. Breitenfeld, D., Majsec Vrbanić, V., (2011.) *Muzikoterapija. Pomozimo si glazbom...* Zagreb: MUSIC PLAY
4. Crnković, D. i sur. (2020.) *Muzikoterapija: umjetnost glazbe kroz umijeće liječenja.* Naklada Slap. Zagreb
5. Diamond M., Hopson. J. (2006.) *Čarobno drveće uma: kako razvijati inteligenciju, kreativnost i zdrave emocije vašeg djeteta od rođenja do adolescencije.* Ostvarenje. Velika Gorica
6. Gospodnetić, H. (2015.) *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima.* I i II dio. Zagreb: Mali profesor.
7. Habuš Rončević, S. *Neke suvremene uloge odgajatelja u glazbenom odgoju djece rane i predškolske dobi* (str. 179 do 187), (2014.) <https://hrcak.srce.hr/file/202291> preuzeto 19.5.2022.
8. HDSZAMP (2003). *Moć glazbe.* (2.6.2022.)
https://www.zamp.hr/uploads/documents/korisnici/ZAMP_brosura_Moc_glazbe.pdf
9. Herceg, L., Karlavaris, B., Rončević, A. (2010). *Metodika likovne kulture djece rane i predškolske dobi.* Zagreb: Alfa.
10. Horvat Vukelja, Ž., (2020.) *Pričom do glazbe. Priča kao polazište u glazbenom odgoju i obrazovanju djece mlađe i predškolske dobi.* Zagreb: Glazbaonica Ljubav
11. Jackson, N. (2009.) *Mala knjiga glazbe za učionicu.* Ostvarenje. Zagreb
12. Jurčević – Lozančić, A. (2005.) *Izazovi odrastanja – predškolsko dijete u okruženju suvremene obitelji i vrtića.* Petrinja: Visoka učiteljska škola Petrinja.

13. Jurišić, G., Sam Palmić, R., (2002.) *Brojalica; snažni glazbeni poticaj*, Rijeka: Adamić
14. Majsec Vrbanić, V. (2008.) *Slušamo, pjevamo, plešemo, sviramo*. Zagreb: Udruga za promicanje različitosti, umjetničkog izražavanja, kreativnosti i edukacije djece i madeži
15. Manasteriotti, V. (1977.) *Muzički odgoj na početnom stupnju: methodske upute za odgajatelje i nastavnike razredne nastave*. Zagreb: Školska knjiga
16. Manasteriotti, V., (1978.) *Zbornik pjesama i igara za djecu: priručnik muzičkog odgoja* Školska knjiga. Zagreb.
17. Marić, Lj. i Goran, Lj. (2013.) *Zapjevajmo radosno: metodički priručnik za odgajatelje, studente i roditelje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
18. Nikolić, L. (2018). *Utjecaj glazbe na opći razvoj djeteta*. Napredak, 159 (1 - 2), 139- 158. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/202779>
19. Petrović–Sočo, B., Slunjski, E., Šagud, M. (2005): *Nova paradigma učenja nove uloge odgojitelja u odgojno-obrazovnom procesu*. Zagreb: Zbornik Učiteljske akademije (25.5.2022.)
20. Sam, R. (1998). *Glazbeni doživljaj u odgoju djeteta*. Glosa d.o.o., Rijeka
21. Schellenberg, E. G. (2005.). *Music and cognitive abilities. Current Directions in Psychological Science*, 14 (6), 317-320
22. Starc, B., Čudina-Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B., Letica Kaleta, M. i Markočić, M. (2004.) *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.
23. Supek, R., (1987.) *Dijete i kreativnost*, Zagreb: Globus
24. Šmit, M., B., (2001.) *Glazbom do govora* Zagreb: Targa, Naklada Haid
25. Vidulin - Orbanić. S. (2013). *Glazbeno stvaralaštvo*. Pula: Udruga za promicanje kvalitete i poticanje izvrsnosti u odgoju i obrazovanju SEM

IZJAVA O IZVORNOSTI ZAVRŠNOG RADA

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)